

Nr 169

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående beskattning av ränta å svenska statens sparobligationer; given Stockholms slott den 14 oktober 1960.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning angående beskattning av ränta å svenska statens sparobligationer.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I anslutning till ett nytt sparobligationslån föreslås ändrade bestämmelser angående beskattningen av räntan på sparobligationer. Enligt förslaget skall räntan, oaktat den uppbäres först i samband med obligationens inlösen, beskattas varje år och anses motsvara ökningen av inlösningsvärdet under året. I konsekvens härmed skall obligationerna vid förmögenhetstaxeringen upptagas till inlösningsvärdet vid föregående kalenderårs utgång. Genom de föreslagna bestämmelserna blir sparobligationerna vid beskattningen likställda med banksättningar, vilket bl. a. innebär att det s. k. sparavdraget skall kunna utnyttjas varje år.

Förslag
till
förordning angående beskattning av ränta å svenska statens
sparobligationer

Härigenom förordnas som följer.

Vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt skall ränta å svenska statens sparobligationer, ändå att obligationerna icke inlösts under beskattningsåret, upptagas med belopp varmed obligationernas inlösningsvärde ökat för den skattskyldige under beskattningsåret.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1961 men skall icke äga tillämpning å obligationer som utgivits före den 1 januari 1960.

Genom denna förordning upphäves förordningen den 23 november 1945 (nr 720) angående uppskattning av värdet å svenska statens sparobligationer vid förmögenhetsbeskattning, dock att sistnämnda förordning alltjämt skall äga giltighet beträffande obligationer, som utgivits före den 1 januari 1960.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet å Stockholms slott den 14 oktober 1960.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, NÖRDLANDER.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler förslag till förordning angående *beskattning av ränta å svenska statens sparobligationer* och anför därvid följande.

I. Inledning

I syfte att erbjuda i första hand de breda lagren inom befolkningen en ny sparform, som samtidigt innebar en direkt medverkan från spararnas sida vid statens upplåning, utgav riksgäldskontoret år 1940 svenska statens sparobligationer. Under åren 1941, 1945 och 1946 utgav riksgäldskontoret därefter ytterligare tre emissioner av dylika obligationer. Försäljningen av denna typ av sparobligationer upphörde år 1956.

Fullmäktige i riksgäldskontoret har nu beslutat att innevarande år utge en emission av sparobligationer av delvis ny typ, svenska statens sparobligationer av år 1960. Dessa sparobligationer löper i likhet med de tidigare utgivna sparobligationerna formellt utan ränta. I stället inlöses obligationen efter minst ett års innehav med belopp, som överskjuter inköpspriset, därvid skillnaden mellan inköpspris och inlösningsvärde varierar alltefter tiden för innehavet. Efter löptidens slut den 1 juni 1968 inlöses obligationen till sitt högsta inlösningsvärde.

Obligationerna av 1960 års emission utges i valörer om 100, 500, 1 000 och 5 000 kronor och inlösningsvärdet vid löptidens slut är respektive 150, 750, 1 500 och 7 500 kronor. Obligationerna är avsedda att utbjudas till försäljning i höst under en jämförelsevis kort teckningstid; ytterligare försäljning kan dock senare ifrågakomma. Sparobligationerna får säljas endast till fysiska personer, alltså icke till bolag, stiftelser, kassor, föreningar m. fl. och får ej heller utfärdas för två eller flera personer gemensamt. En och samma persons innehav av obligationer får icke överstiga sammanlagt 25 000 kronor. Uppgift om obligationsägaren skall anbringas på obligationen. Riksgäldskontoret har vidare å obligationerna angivit att dessa inte får överlåtas, pantsättas eller belånas. Äganderätten kan dock övergå till annan på grund av arv, bodelning, testamente eller exekutivt förvärv. Obligationsägaren har rätt att under tiden januari 1961—maj 1968 få obligationen inlöst med be-

lopp, som framgår av på obligationen angiven tabell. Inlösningsvärdet anges för varje månad. Fram t. o. m. november 1961 är inlösningsvärdet lika med det nominella värdet. Därefter stiger inlösningsvärdet för varje månad fram till juni 1968, d. v. s. löptidens slut. För en obligation med inköpspris av 100 kronor har tabellen följande utseende.

Vid inlösen under	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
Januari	100:—	105: 15	110: 20	115: 75	121: 85	128: 55	135: 60	143: 05
Februari	100:—	105: 60	110: 65	116: 25	122: 40	129: 15	136: 25	143: 70
Mars	100:—	106: —	111: 10	116: 75	122: 95	129: 70	136: 85	144: 35
April	100:—	106: 40	111: 60	117: 25	123: 50	130: 30	137: 45	145: —
Maj	100:—	106: 85	112: 05	117: 75	124: 10	130: 90	138: 10	145: 65
Juni	100:—	107: 25	112: 50	118: 30	124: 65	131: 50	138: 70	150: —
Juli	100:—	107: 65	112: 95	118: 80	125: 20	132: 05	139: 30	
Augusti	100:—	108: 10	113: 40	119: 30	125: 75	132: 65	139: 95	
September	100:—	108: 50	113: 85	119: 80	126: 30	133: 25	140: 55	
Oktober	100:—	108: 90	114: 35	120: 30	126: 85	133: 85	141: 15	
November	100:—	109: 35	114: 80	120: 80	127: 40	134: 40	141: 80	
December	104: 75	109: 75	115: 25	121: 30	127: 95	135: —	142: 40	

Det belopp, som vid inlösen av obligationen erhålles utöver inköpspriset, utgör som redan framhållits ränta på obligationen. Den genomsnittliga förräntning, som erhålles på en obligation vid inlösen på förfallodagen, utgör 5,55 procent per år. Obligationsinnehavaren vet vid varje tidpunkt hur stort inlösningsvärdet är och därmed även hur stor den upplupna räntan är.

För sparobligationer enligt äldre emissioner har gällt vissa speciella regler i beskattningshänseende. Dessa bestämmelser synes emellertid icke lämpligen böra gälla sparobligationer av den typ varom nu är fråga. Jag avser därför att till behandling upptaga frågan om beskattning av ränta å dessa nya obligationer liksom även frågan om uppskattningen av värdet av obligationerna vid förmögenhetsbeskattningen.

II. Gällande rätt

Vid införandet år 1940 av den låneform, som sparobligationerna representerar, framhölls som nämnts att låneformen var avsedd för småspararna; det högsta belopp som en och samma persons innehav av sparobligationer fick uppgå till sattes ursprungligen till 400 kronor i inköpspris men höjdes i mars 1940 till 800 kronor. För att undvika att denna kategori av skattskyldiga komme att åläggas en deklarationskyldighet, som inte kunde väntas bli allmänt känd eller till sin innebörd rätt förstådd, befanns det befogat att medgiva skattefrihet för den mot avkastningen av obligationerna svarande värdestegringen under innehavet. De inkomster som därigenom skulle befrias från beskattning ansågs bli av förhållandevis ringa omfattning.

Genom förordningen den 18 oktober 1940 (nr 877) om viss skattefrihet beträffande svenska statens sparobligationer medgavs i enlighet med dessa överväganden skattefrihet för den mot avkastningen å dylika obligationer

svarande värdestegringen under tiden för innehavet. Vidare föreskrevs genom nämnda förordning, att vid förmögenhetsbeskattningen sparobligationer skulle upptagas till ett värde motsvarande deras inköpspris.

I proposition nr 345 till 1945 års riksdag konstaterades emellertid, att sparobligationerna blivit ett placeringsobjekt jämväl för större inkomsttagare, för vilka skattefriheten på grund av den progressiva beskattningen innebar en särskilt stor förmån. Maximibeloppet för viss persons innehav av obligationer hade ytterligare höjts till 1 600 kronor i november 1941. Denna åtgärd samt den år 1942 genomförda skattehöjningen hade medfört, att skattefriheten dåmera fått större betydelse ur statsfinansiell synpunkt än tidigare. Ett borttagande av skattefriheten skulle därjämte möjliggöra en ytterligare höjning av maximibeloppet för innehav av sparobligationer, varigenom låneformen skulle vinna i betydelse. Maximibeloppet höjdes i april 1946 till 4 000 kronor och i januari 1948 till 10 000 kronor.

Genom förordningen den 23 november 1945 (nr 720) angående uppskattning av värdet av svenska statens sparobligationer vid förmögenhetsbeskattning upphävdes förenämnda förordning den 18 oktober 1940 om viss skattefrihet beträffande svenska statens sparobligationer, dock endast i fråga om sådana obligationer, som utgavs fr. o. m. 1 april 1946. Emellertid skall även dessa obligationer enligt 1945 års förordning vid uppskattning av förmögenhet upptagas till inköpspriset. Sistnämnda bestämmelse hade tillkommit av praktiska skäl. Obligationsinnehavaren hade nämligen vissa svårigheter att själv beräkna inlösningsvärdet vid beskattningsårets utgång.

III. Departementschefen

Förordningen den 23 november 1945 (nr 720) angående uppskattning av värdet å svenska statens sparobligationer vid förmögenhetsbeskattning kommer, om andra bestämmelser inte utfärdas, att gälla jämväl för de sparobligationer, som emitteras innevarande år. Detta skulle innebära att obligationerna vid uppskattning av förmögenhet enligt förordningen om statlig förmögenhetsskatt skulle upptagas till inköpspriset oavsett att inlösningsvärdet är högre.

Räntan å obligationerna, d. v. s. skillnaden mellan inlösningsvärdet och inköpspriset, är skattepliktig inkomst för obligationsinnehavaren. Då emellertid denna ränta inte blir tillgänglig för lyftning med mindre obligationen inlöses, skulle skatteplikten inträda först då den mot avkastningen svarande värdestegringen utbetalas, senast vid löptidens slut. Så har i praxis förfarits med räntan å de sparobligationer, som utgivits efter år 1945.

Bestämmelsen i 1945 års förordning att sparobligationerna vid förmögenhetsuppskattningen skall upptagas till inköpspriset tillkom av praktiska skäl. Varken obligationsinnehavaren eller beskattningsmyndigheterna kunde utan ganska tidsödande beräkningar fastställa inlösningsvärdet vid beskattningsårets utgång. Obligationerna emitterades under en följd av år,

och inlösningsvärdet vid nämnda tidpunkt var därför olika för obligationer av samma valör som köpts vid skilda tillfällen.

De nya obligationerna löper från en och samma tidpunkt; de är dagtecknade den 1 december 1960. Detta innebär att samtliga obligationer av samma valör alltid vid ett givet tillfälle har samma inlösningsvärde. Detta inlösningsvärde kan obligationsinnehavaren utläsa av tabellen i obligationen, och beskattningsmyndigheterna har inte någon svårighet att kontrollera att det deklarerade värdet är riktigt. De praktiska svårigheter, som föranledde bestämmelserna i 1945 års förordning, föreligger sålunda inte beträffande de nya obligationerna.

Såsom redan framhållits skulle räntan å de nya obligationerna enligt gällande beskattningsregler inte beskattas förrän obligationen inlösts. Då inlösen kan antagas i regel komma att ske först efter sju och ett halvt år, skulle detta innebära, att räntan för hela denna period beskattades på en gång. Härvid skulle obligationsinnehavaren under de sju första åren kunna gå miste helt eller delvis om möjligheten att utnyttja det skattefria avdrag å 300 kronor för ogift och 600 kronor för äkta makar, som får göras från inkomst av kapital, nämligen om obligationsinnehavarens övriga kapitalinkomster understiger detta belopp. I sammanhanget bör beaktas, att sparobligationerna oaktat maximibeloppet för innehav av obligationer bestämts till 25 000 kronor är en låneform, som framför allt avsetts för småspararna. Vidare kan inkomstskattens progressivitet medföra att beskattningen blir hårdare om räntan beskattas på en gång än om beskattningen fördelas på åtta år. Med hänsyn till den uppläggning låneformen fått synes det även från allmänt skattemässiga utgångspunkter lämpligare, att sparobligationerna helt jämföras med vad som gäller exempelvis banksättningar.

På grund härav anser jag mig böra förorda att bestämmelser utfärdas av innehåll att räntan å de nya sparobligationerna skall beskattas under det år den upplupit, oavsett om obligationen inlösts eller ej. Detta innebär att som ränteinkomst skall upptagas skillnaden mellan inlösningsvärdena vid beskattningsårets utgång och ingång. I konsekvens härmed bör obligationerna vid förmögenhetstaxeringen på vanligt sätt upptagas till fulla värdet, d. v. s. till det inlösningsvärde de har vid utgången av det senast tilländalupna kalenderåret. Om äganderätten till en obligation t. ex. genom arv övergår till annan person, skall den nye ägaren givetvis endast beskattas för den ökning av obligationens inlösningsvärde som sker under tiden för hans innehav. För värdeökningen dessförinnan skall den tidigare ägaren eller dödsboet beskattas. Såsom ränta skall med andra ord beskattas det belopp, varmed obligationernas inlösningsvärde under beskattningsåret ökat för den skattskyldige. — För ej inlösta sparobligationer av tidigare emissioner bör äldre bestämmelser fortfarande gälla.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att inom finansdepartementet utarbetat förslag till *förordning angående beskattning av*

ränta å svenska statens sparobligationer måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Ragnar Sohlman